

DEĞİŞEN TOPLUMSAL VE KÜLTÜREL DEĞERLERİN SÖZCÜKLERDE MEYDANA GETİRDİĞİ DEĞİŞİKLİKLER

Abdullah ÖZTÜRK*

RESUME

Les langues ressentent le contrecoup des changements survenus dans l'être humain et dans le milieu socio-culturel où il se développe. Le vocabulaire d'une nation subit toujours des changements en fonction des valeurs culturelles qui se renouvellent perpétuellement. Les mots sont comme des organismes vivants, ils naissent, développent et meurent selon les besoins de l'homme qui les utilisent.

Les mots qui portent tous ces variantes humaines montrent dans leurs structures des changements phonétiques, phonologiques et sémantiques au cours de l'histoire.

Dans cette étude nous analysons ces changements de vocabulaire avec une approche socio-linguistique dans un contexte historique et linguistique.

Anahtar kelimeler: *Sözcük, Sözcüklerin Öyküsü, Dilbilim, Gösterge, Toplumsal ve kültürel değişim*

GİRİŞ

Sözlü ve yazılı yapılara sahip olan sözcükler toplumların vazgeçilmez iletişim aracı olan dilleri oluşturan göstergelerdir. Tüm insanlar gerek kendilerine gerek dış dünyaya ait olayları kendi dillerinin sözcükleri doğrultusunda anlar ve tahlil ederler. Hatta geçmişte bazı dilciler, dilin yapısını oluşturan sözcük türleriyle hem doğanın, hem onu algılayan insan zihninin ilişkisi olduğunu düşünmüşlerdir. Bu anlayışa göre; dillerde isim ve zamirler vardır, çünkü; doğada varlıklar vardır, dillerde filler vardır, çünkü doğada eylemler vardır; dillerde belirteçler vardır, çünkü doğada eylemlerin nitelikleri vardır; dillerde ilgeçler ve fiil çekimleri vardır, çünkü doğada varlıklar ve eylemler arasındaki bağıntıları zaman, yer, durum bakımından ayarlayan mantık ilişkileri vardır.¹

* Yrd.Doç.Dr., Selçuk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fak. Öğretim üyesi

¹ Georges Mounin, *Les problèmes théoriques de la traduction*, Gallimard,1963, S:47

Toplumların çevresi veya doğasıyla ilgili görüşlerini yansıtan dil; bu işlevinde hem etken hem edilgen rol oynar. Başka bir deyişle her dil dış dünyayı kendine özgü biçimde yoğurur ve yorumlar, kavramlaştırır ve yapılaştırır.² Edward Sapir'e göre insanlar sadece gördükleri nesnel veya buldukları sosyal dünyayı yaşamazlar, aynı zamanda toplumda oluşturdukları kendi dil dünyalarından da etkilenirler.³ Aynı şekilde Alman dilbilimci Humboldt'a göre de her dil dış dünyayı kendi sistemine göre tahlil eder, başka dillerden de bu özelliğiyle ayrılır.⁴ Bunun için Fransız dilbilimci A. Meillet "Her dilin sözcük dağarcığı (Vokabüleri) bir uygarlığı dile getirir"⁵ demiştir.

Gerçekten bir ulusun yaşayış biçimi, inançları, gelenekleri, dünya görüşü, çeşitli nitelikleri ve hatta tarih boyunca bu toplumda meydana gelen çeşitli olaylar üzerinde hiçbir bilgimiz olmasa; yalnızca dilbilim incelemeleriyle, bu dilin söz varlığının, söz hazinesinin derinliğine inerek bütün bu konularda çok değerli bilgiler ve güvenilir ipuçları edinebiliriz.⁶ "Örneğin Göktürk yazıtlarında geçen hayvan adları; özellikle atla ilgili sözcüklerin sıklığı, Türklerin hayvancılık, at yetiştirmeyle ilişkisini, atın Türklerin yaşamındaki yerini"⁷... gösterdiği gibi Arapça'daki deve ve deve ile ilgili sözcüklerin çokluğu da devenin çölde yaşayan Arap toplumlarının hayatındaki yerinin nedenli önemli olduğunu göstermektedir. Böylece biz; tüm toplumların dünya üzerindeki yaşayışlarını, geleneklerini, felsefelerini, bilim, teknik ve sanat anlayışlarıyla ilgili öykülerini ister uluslar düzeyinde, ister aynı ulusun sosyal ve kültürel katmanlarını oluşturan farklı bölge veya meslek guruplarında yapacağımız eşsüremlili veya artsüremlili Dilbilim araştırmalarıyla öğrenmemiz mümkündür. Örneğin Türk dilinin 1923'ten sonraki söz varlığını incelediğimiz zaman, ülkemizde Cumhuriyet dönemiyle başlayan sosyal, kültürel ve idari alandaki gelişme ve değişimleri anlayabiliriz. Çünkü bu değişikliklerin yeni değerlerini kendi içinde şekillendirip, iletecek olan dil ve dil göstergeleridir. Aksi halde iletilemeyen bir bilgi ve olgu varlık gösteremeyecektir.

Tüm toplumlarda meydana gelen sosyal ve kültürel evrimlerin mirasını taşıyan dil veya dil gurupları kendilerini kullanan toplumlarla adeta aynı kaderi taşırlar, onlarla doğar, gelişir ve onlarla yok olurlar. Tıpkı kendine özgü öznel ve nesnel işlevleriyle toplumu ve onun dinamiklerini oluşturan fertler gibi; bir dili oluşturan "Sözcükler de canlı birer organizma gibi dil içinde yeni gereksinimlerle doğar, gelişir ve ölürler.

Sahip oldukları ses ve anlam yapılarıyla karmaşık bir göstergeler dizesi oluşturan diller toplumsal değişikliklere paralel olarak, devamlı hücrelerini

² Berke Vardar, *Dilbilimin Temel Kavram ve İlkeleri*, Multilingual, 1998, S:16

³ Edward Sapir: B.L. Worf, *Linguistique et Antropologie*, Denoel-Gonthier 1969, S:71

⁴ Georges Mounin, *Les problèmes théoriques de la traduction*, Gallimard, 1963, S:43

⁵ A. Meillet, *Linguistique historique et Linguistique générale*, Cilt II, S: 45

⁶ D. Aksan, *Her yönüyle Dil Ana çizgileriyle Dilbilim I*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1997, S:65

⁷ *Ibid*, S:66

yenilemek zorunda olan bitki ve canlı organizmalar gibi kelime ve kavramlarını sürekli yenilemek zorundadırlar.⁸

I-TOPLUMSAL DEĞİŞİKLİKLERİN DİLLER VE SÖZCÜKLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ.

Bir dilin zenginleşmesi veya gerilemesi, ait olduğu toplumdaki kullanımıyla doğru orantılıdır. Örneğin; bir zamanların önemli dili “Latince” konuşma dili olarak tarihten silinmiş olup, köklü bir değişimden geçtikten sonra, yeni modern biçim ve yapılar kazanarak Fransızca, İtalyanca, İspanyolca ve Rumence gibi farklı dilleri oluşturmuştur.⁹ Böylece “golua”(Le galois) dilinin yerine geçen Latince yavaş yavaş sönmüş, “Britanya adalarının dili Kornik” (Langue celtique des îles Britanniques) 18. yüzyılda konuşulmaz olmuş, yerine İngilizce geçmiştir.¹⁰

İsa’nın doğumundan hemen önce Gallo-Romain döneminde Cezar’ın başarılarıyla Galles (Gallia) bölgesine hakim olan Romalılar’ın dili Latince, Selt’lerin yani eski Fransızların resmi dilidir. Kendi aralarında “Galua” (le gaulois) resmi kurumlarda Latince konuşan yerli halk, bir süre sonra konuştukları dilin ne “Latince” ne de “golua” olmadığını fark etmişler. Yerli halkın konuştuğu bu “Latince” ve “Golua” karışımı dil daha sonra “Ancien Français” yani eski Fransızca olarak ortaya çıkmıştır. Bu dilde ilk yazılı kaynak Charles Le Chauve’un askerleri önünde yaptığı “Strasburg And’ını” verebiliyoruz. Ne Fransızca ne Latince olan bu metin, uzmanların yorumlarıyla klasik bir Romalı için çok basit ve bayağı bir Latince’dir.¹¹

“Pro deo amour et pro christian poblo et nosto commun salvament...” şeklinde başlayıp devam eden bu cümleyi , bugün Fransız “Tanrı aşkına, bizim ve Hıristiyan halkının ortak selameti için anla...” anlamını veren “Pour l’amour de Dieu et pour le salut commun du peuple chrétien et Le Notre...” şeklinde modern Fransızca’ya çevirebilir.¹²

Fransızca’nın ilk yazılı metinlerinden olan bu cümleyi ve yedi temel sözcüğünü karşılaştırdığımız zaman; değişikliklerin hangi düzeyde gerçekleştiğini görmek mümkün:

Latince	Eski Fransızca	Modern Fransızca
Deum	deo	Dieu
Amorem	amur	amour
Christianum	Christian	Christien
Populum	Poplo	Peuple

⁸ Louis-Jean Calvet, *Marxisme et L’inguistique*, Payot 1977, S: 79

⁹ Jean Perrot, *La linguistique*, P.U.F. 1974 , S: 123

¹⁰ *Ibid* S:123

¹¹ Maurice Schöne, *Vie et Mort des Mots*, P.U.F, Que sais-je, 1947,S:10

¹² *Ibid*, S:10

Ne ses (phonétique) ne de biçimsel (morphologique) yapısıyla Latince ve modern Fransızca'ya benzemeyen Deo, Amur, Poplo sözcüklerinin Roma imparatorluğu döneminde Latince'nin evrimi neticesinde oluşan roman dillerinin yapısından etkilendiği vurgulanmaktadır.¹³ Ayrıca eski Fransızca'ya ait bu metnin cümle yapısı, modern Fransızca'ya uymamaktadır. Fakat tüm bu değişikliklere rağmen, değişmeyen bir şey var o da bu kelimelerin anlamsal alanlarıdır. Bu da bize bu süreçte bu toplumun kültürel yapısında ciddi bir değişikliğin olmadığını değişikliğin daha çok ses (fonetik) boyutunda olduğunu göstermektedir. Dillerdeki sözcükleri Sesbilim ve Anlambilim açısından incelediğimiz zaman, toplumların geçirdiği sosyal ve kültürel değişiklikleri görmemiz mümkün olmaktadır. Diğer bir deyişle, bir dildeki sözcüklerin öyküsü o dili kullanan toplumun yaşam öyküsünü ortaya koymaktadır.

II- SÖZCÜKLERİN ÖYKÜSÜ

İnsanların gerek iç, gerek dış dünyalarıyla ilgili tecrübelerini duygu ve düşüncelerini anlatabilmek için toplum bilinci içinde oluşturdukları sözcükler buldukları dil topluluklarının sosyal, kültürel ve tarihsel yapılarıyla etkileşim içine girmektedirler. Bu tür etkileşimlerde kelimelerin hangi yapılarda değişikliğe uğradıklarını, hangi yapılarda değişikliğe uğramadıklarını modern Dilbilimin gösterge yapısına göre inceleyebiliriz.

Bir dilin göstergeler dizesini oluşturan sözcüklerin Saussure'e göre iki boyutu vardır. Yani bir gösterge: Gösteren ve gösterilen olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bir sözcüğün dilde söyleniş ve yazılış şekline GÖSTEREN, o sözcüğü yüklenen düşünce veya kavrama GÖSTERİLEN diyoruz. Bilindiği gibi gösteren'i gösterilen'e bağlayan ilişki görecelidir.¹¹ Bu nedenle dillerdeki aynı nesneye veya kavrama verilen sözcükler farklılıklar gösterir. Örneğin bir erkeğe hitap ederken bir Türk Bey (veya Bay) bir Fransız Mösyö (Monsieur) der. Ama yukarıda belirttiğimiz göreceli ilişki gereği GÖSTERGE'nin, GÖSTEREN'inde veya GÖSTERİLEN'inde değişiklikler olabilir. Buna örnek olarak dilimize Yunanca'dan giren Efendi sözcüğünün zaman içinde geçirdiği değişikliği verebiliriz.

1-Sözcüklerin anlam boyutunda meydana gelen değişiklikler.

Efendi (Gösterge) → a) Gösteren (e-f-e-n-d-i)
b) Gösterilen (Toplum içinde asilzadeler veya önemli kişiler için kullanılan seçkin vasıf)

Efendi (Gösterge) → a) Gösteren (e-f-e-n-d-i)
b) Gösterilen (Toplum da kültürsüz veya tahsil seviyesi alt düzeyde olan ilkökul mezunu hademe veya hizmetliler için kullanılan bir vasıf, hitabet şekli.)

¹³ Maurice Schöne, *Vie et Mort des Mots*, P.U.F. 1947, S: 10-11

¹¹ F. De Saussure, *Cours de Linguistique generale*, Payothèque, 1974, S:100

Yukarıdaki göstergeler düzeyindeki ayrımlarda görüldüğü gibi efendi sözcüğünün gösteren'i, yani sesli imgesi aynı kalmış ama, Gösterilen'i yani "Efendi" kavramı veya düşüncesi değişikliğe uğramıştır. Bir nevi efendi kelimesi yeni bir anlam veya değer yargısı kazanmıştır.

Tarihi süreci içerisinde Türk toplumunda meydana gelen Sosyokültürel değişimlerden etkilenen ve Gösterilen-i boyutunda değişikliğe uğrayan EFENDİ sözcüğünün yaşam öyküsü şöyledir: "Bu Rumca kökenli unvan (efendis), Türkçe'ye Anadolu Selçuklular döneminde (XIII-XIV yy.larda) Bizanslılar'dan alınarak girdi. Emirlerle, önemli konumdaki kişilere "efendi" diye seslenme geleneği zamanla yerleşti. Osmanlı Devletinde de İstanbul fethedildikten sonra başta Mehmet II (efendi sultan) olmak üzere saray çevresinden olan kişiler bu unvanla anıldılar. XVI yy.'da ayrıca sözcük, devlet katında asker sınıfı dışında kalan din adamlarını ve bürokrat sınıfı tanımlamak için de kullanılan ve giderek yaygınlaşan bir unvan durumuna geldi. Daha sonra (İstanbul Efendisi) Yeniçeri ocağının başkatibi (yeniçeri efendisi) gibi üst düzeydeki görevlilere verilen bir unvana dönüştü. XIX.yy.'da aynı terimin Arapçalaşmış bir şekli olan "efendina" (efendimiz) Mısır'da Mehmet Ali Paşa ve atlıları için kullanılmaya başlandı. Yine aynı yüzyılda Osmanlı Devletinde hanedan mensupları(Şehzadeler) Padişahın Kadınları (Kadın Efendi) bu unvanla anıldığı gibi, Şeyhülislama, tüm ulema sınıfına, Müslüman olmayan din adamlarına, ordudan binbaşı rütbesine kadar olan subaylara verilen bir unvan olarak kullanıldı... Osmanlı Mebusan Meclisinin(1887) tüm üyeleri "efendi" yada bey unvanıyla anılırlar ve meclis başkanı konuşmasına "efendiler" diye başlardı.

XX.yy.'ın başlarında efendi ile bey arasında anlam değişikliği oldu. Özellikle din adamları ve din okullarında okuyan öğrenciler için birinci terim kullanılırken subaylar ve saygın siviller için ikinci terim kullanıldı. Cumhuriyetin ilanından sonra Osmanlı döneminin öteki tüm unvanları kaldırıldı.(1834) Ancak, bazı kişiler için kullanılan bir unvan yada "beyefendi" ve "hanımefendi" biçiminde erkeklerle kadınlara bir seslenme biçimi olarak günümüzde de kullanılmaktadır. Öte yandan XIX yy.'da Osmanlı yönetimindeki Arap ülkelerinde yaygın bir şekilde kullanıldıktan sonra, "efendi" kullanımı yerini önce Bay ve Bey terimlerine, sonra "Seyit" unvanına bıraktı ve sonunda kullanımdan tamamen kalktı.¹²

Yine sözcüklerin gösterilen'inde yeni anlam boyutunda meydana gelen bir değişiklik için dilimize Arapça'dan geçen "siyaset" sözcüğünü verebiliriz.

Gösterge	→	Gösteren(s-i-y-a-s-e-t)
Siyaset	→	Gösterilen: Eskiden idam cezası, İslam hukukunda ceza, tazir anlamlarında kullanılırdı.

Günümüzde ise:

¹² *Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi*, Efendi, S:3531

Gösterge \longrightarrow Gösteren(s-i-y-a-s-e-t)
 Siyaset¹³ \longrightarrow Gösterilen: Yönetme yöntemi, Politika

Aynı şekilde dilimizde yosma, yavuz gibi sözcükleri bu guruba dahil edebiliriz. Eskiden genç ve güzel kadın için kullanılan “yosma” sözcüğünün bugün toplum içinde hafif meşrepli kadınlar için kullanıldığı gözlenmektedir. Sözcük bir yan anlam (connotation) kazanmış durumdadır.

Geçmişte (XV.yy) kötü, fena anlamını taşıyan “Yavuz” sözcüğü bugün çetin, yaman anlamında kullanılmaktadır. “Yavuz hırsız ev sahibini bastırır” cümlesi de bir atasözüdür. Bazı yörelerde de başka bir yan anlam kazanmış olup iyi güzel huylu kimse için kullanılmaktadır.¹⁴

2-Sözcüklerin hem anlam (sémantique) hem de ses (phonétique) yapısında meydana gelen değişiklikler

Bu grup için önce ses bilimcilerin ilginç bulduğu bir örnek sözcüğü inceleyebiliriz.

Latince'den Fransızca'ya geçen “korumak” anlamındaki “tutari” böscüğü “tuer” şekline dönüşmüş ve öldürmek anlamını almıştır.

Tutari \longrightarrow gösteren: t-u-t-a-r-i \longrightarrow T-u-e-r
 Gösterge: \longrightarrow gösterilen:Protéger(korumak)
 Tuer: Öldürmek
 Tutari \longrightarrow Tuer:(Korumak-Öldürmek)

Sözcüğün gösteren boyutundaki değişikliğin izahı ses bilimcilere göre gayet kolaydır. “Tutari” göstergesindeki ikinci t, iki ünlü arasında düşmüş, “a”, “e” ye (a e) dönüşmüş vurgulu heceden sonra da “i” kaybolmuştur. Ama Anlambilimciler için “korumak” anlamındaki bir sözcüğün “öldürmek” anlamını alması anlaşılır gibi değildir.¹³ Sonunda bu sözcüğün bir yaşam öyküsü, dilcileri aydınlatır.

Bir gün taşrada tatil yapan bir dilbilimci kaldığı evin hanımının “Je vais tuer le feu” (Ateşi öldüreceğim) dediğini duyar ve ne yaptığını izler. Evin Hanımı son kalan sönmemiş ateş közünü küllerle örter. Niçin böyle yaptığını soran dilciye, kadın sabahleyin uyandığında külleri açıp, üfleyerek tekrar ateş elde edeceğini söyler. Tatildeki dilci böylece “Korumak” sözcüğünün nasıl “Öldürmek” anlamına geldiğini anlar. Çünkü korumak (fili) (üstünü) kapatmak boğmak ve öldürmek eylemlerini içine almaktadır.¹⁶

Diğer taraftan yine Latince'de (tuer) anlamını taşıyan necare kelimesi, Fransızcada Noyer(suda boğmak) şekline dönüşmüştür.

¹³ *Ibid* S:1608

¹⁴ *Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi*, S:12460-12461

¹³ Maurice Schöne, *Vie et Mort des mots*, P.U.F. S:15

¹⁶ Maurice Schöne, *Vie et Mort des mots*, P.U.F. S: 15-16

3-Anlam yapısını koruyan ama ses yapısında değişiklik gösteren sözcükler.

OTAĞ \Rightarrow OTAK \Rightarrow ODA

Türkçe olan bu sözcük geçmişte genellikle padişaha yada yüksek rütbeli görevlilere ait çok büyük ve gösterişli çadra denirdi. Eski Türk destanlarına da giren bu sözcük Kırgız Destanı Manas'da da geçmektedir.¹⁷ Çoğu zaman Otağ-ı Hümayun: Uğurlu oda, padişah çadırı olarak kullanılmıştır. Günümüzde kullanılan oda sözcüğünün bu kelimedenden geldiği söylenmektedir.

BİĞ \Rightarrow BEG \Rightarrow BEK
BEĞ \Rightarrow BEY \Rightarrow BEY-İM

Yine Türkçe de olan ve birine hitap ederken kullanılan BİĞ sözcüğü bugün kullanılan Bey ve Bey-im şeklini almıştır. Türkçe'den Hint ve Pakistan dillerine geçen Beg sözcüğü hala kullanılmaktadır.

BİĞÜM:BEĞİM, BEĞİM AĞA HAN şeklinde söylenmektedir.

Diğer bir sözcük: KATUN \Rightarrow KADUN \Rightarrow KADIN
şekline dönüşmüştür.

Eski Türkçe'de KATUN olarak geçen bu sözcük Farsça'ya geçmiş HATUN şeklini almıştır.¹⁸

Sadece ses yapısında yani "gösteren" boyutunda değişikliğe uğrayan sözcükler listesine aşağıdaki kelimeleri de örnek verebiliriz:

TİNGİZ \Rightarrow TENGİZ \Rightarrow DENİZ: DENİZ
CİNGİZ \Rightarrow ÇENGİZ \Rightarrow CENGİZ
TSAR \Rightarrow ÇAR

Genelde, bir dilden diğer dile geçen sözcükler, girdikleri dilin ses yapısını alırlar. Buna örnek olarak da Yunanca'dan Arap diline, geçen oradan da Kutsal kitap Kur-an'a giren sözcükler bulmak mümkün. "*Arapça'da yabancı kelimeler meselesi*" adlı bir kitapta rastladığımız bazı sözcüklerin dilimize de geçtiği görülmektedir.

Yunanca'dan Arap diline geçen kelimeler:

- 1- Kıstas: Ölçü, terazi anlamındadır.
- 2- Kırtas : Kağıt, Kağıt tabakası,sahife .
- 3- Kurkur: Bir tür gemi Lat. Cercarus, Yunancası Kefkorfas'dır
- 4- Kanun :Asıl anlamının cetvel olduğu kaydediliyor.
- 5- Firdevs:Paradeisos: Cennet

¹⁷ *Büyük Larousse Sözlük Ansiklopedisi*, S:8958

¹⁸ *Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi*, S:5095.

- 6- Nercis :Nergis: Narcissus: Narkisos
 7- Yakut :Hyakintos
 8- Mancenik :Mancınık: Manjekon¹⁹

SONUÇ

Görüldüğü gibi, en ufak klan dilinden en büyük uygarlık diline kadar, her biri bir insanlık mirası olan bu göstergeler, ihtiyaç durumunda ulus düzeyinde olduğu gibi uluslar arası düzeyde de dil, din , ırk ayrımı tanımadan yine insanlığa, insanlığın değerlerini taşımakta ve anlatmaktadır.

Bir genelleme yapacak olursak, son yüzyıllarda dünyaya hakim konumda olan çağdaş batı medeniyeti ve kültürünün tesiriyle Fransızca, İngilizce ve Almanca gibi batı dillerinden bir çok kelimenin diğer dillere girdiğini görmekteyiz. Yalnız diller arasındaki kelime geçişlerindeki en önemli kıstasın o ülkeler arasındaki kültürel ilişkilerin rol oynadığını görmekle birlikte, bu geçişlerde diller arasındaki ses yapılarının da etkin bir rol oynadığını görmekteyiz. Örneğin Türkçe’imize İngilizce ve Almanca dan daha çok Fransızca’dan yabancı kelimeler geçmiştir. Bunun en büyük nedenlerinden biri de Türkçe’nin ses yapısı (Phonologie)’nin diğer batı dilleri içinde Fransızca’nın ses yapısına daha yakın olduğudur.²⁰

Yabancı dillerden alınan sözcükler bilindiği gibi anlam boyutundaki içeriğini bazen aynen taşımakta bazen de girdiği dilin sosyal ve kültürel yapısına göre anlam kazanmaktadır. Bu da değişik kültür yapısına sahip olan dillerde gayet normal bir olaydır. Zaten bir dildeki sözcükler o dilin insanların değişen kültür ve tecrübelerini en iyi yansıtan göstergelerdir. Aynı dil içindeki kelimeler bile bulunduğu toplumun değişen kültür yapısına göre birden çok anlamlar içermektedir.²¹

Sonuç itibariyle sözcüklerin yaşam öyküsünün gerçekte, insanlığın yaşam öyküsünü en iyi belgeleyen göstergeler olduğunu söyleyebiliriz. Bu da bize dil ve insan ilişkisinin ne derece iç içe olduğunu göstermektedir. Konuyla ilgili olarak, “dilin yaratılması (oluşması) için önce insanın yaratılması gerekli ise de insanın anlaşılması ancak dilin yaratılmasıyla (oluşmasıyla) mümkündür olmuştur”²² diyen, Fransız dilbilimci Luis J. Prieto bu ilişkiyi çok iyi vurgulamıştır.

¹⁹ Nasuhi Karaaslan, “Camiut-ta’rib” ve Arapça’da Yabancı Kelimeler Meselesi, 1995 Kahire Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Doğu Araştırmaları Merkezi; Kahire.

²⁰ Abdullah Öztürk, *Etude Comparative des Variantes Sociolinguistiques de parlers turcs*, Thèse pour Le Doctrat de troisième cycle , Université de La Sorbonne Nouvelle Paris III,1984, Paris

²¹ Jean Dubois, *Le Vocabulaire Politique et Social en France de 1869 a 1872*, Librairie Larousse, Paris-6, S:37-101

²² Luis J. Prieto, *Messages et Signaux*, P.U.F.,1972, Paris, s. 5

KAYNAKLAR

- Aksan D., *Her yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim I*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1997.
- Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi*, Efendi md.
- Calvet Louis-Jean, *Marxisme et L'inguistique*, Payot 1977.
- Dubois Jean, *Le Vocabulaire Politique et Social en France de 1869 a 1872*, Librairie Larousse, Paris-6.
- Karaaslan Nasuhi, “*Camint-ta'rib*” ve *Arapça'da Yabancı Kelimeler Meselesi*, 1995 Kahire Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Doğu Araştırmaları Merkezi; Kahire.
- Meillet A., *L'inguistique historique et L'inguistique générale*, Cilt II.
- Mounin Georges, *Les problèmes théoriques de la traduction*, Gallimard,1963.
- Öztürk Abdullah, *Etude Comparative des Variantes Sociolinguistiques de parlars turcs*, Thèse pour Le Doctrat de troisième cycle , Université de La Sorbonne Nouvelle Paris III,1984, Paris
- Perrot Jean, *La linguistique*, P.U.F. 1974.
- Prieto Luis J., *Messages et Signaux*, P.U.F.,1972, Paris.
- Sapir Edward; Worf B.L., *L'inguistique et Antropologie*, Denoel-Gonthier 1969.
- Saussure F. de, *Cours de L'inguistique generale*, Payotheque, 1974, S:100
- Schöne Maurice, *Vie et Mort des Mots*, P.U.F, Que sais-je, 1947.
- Vardar Berke, *Dilbilimin Temel Kavram ve İlkeleri*, Multilingual, 1998.

